

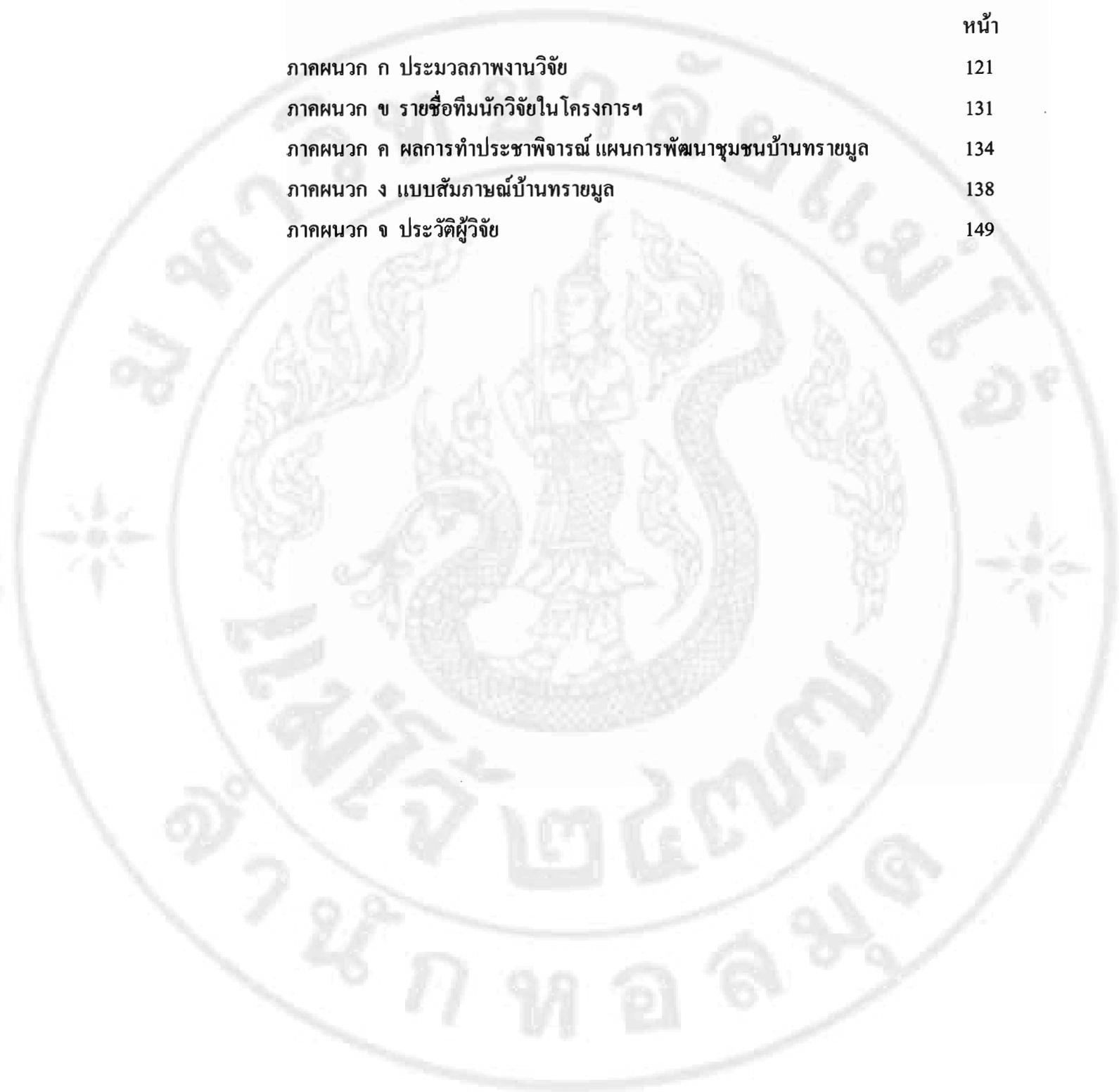
สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(13)
สารบัญภาพผนวก	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
คำถามงานวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
ระยะเวลาในการทำวิจัย	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
กระบวนการเรียนรู้	8
กรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้	8
ขั้นตอนการเรียนรู้	9
ช่องทางของกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์	10
เงื่อนไขของกระบวนการเรียนรู้	10
กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน	13
การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	14
แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการมีส่วนร่วม	15
การมีส่วนร่วม	17
ผลดีต่อการบริหารจัดการเครือข่าย	17
หลักการมีส่วนร่วม	18
ความหมาย ความสำคัญและกระบวนการจัดทำแผนชุมชน	18

แผนแม่บทชุมชน	19
ความหมายของแผนแม่บทชุมชน	20
หลักประชาพิชัย	20
กระบวนการทัศน์การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ สู่ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ	25
ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
กรอบแนวคิดในการวิจัย	46
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	47
สถานที่ดำเนินการวิจัย	47
ประชากร	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	53
ตอนที่ 1 บริบทชุมชนบ้านทรายมูล	53
ตอนที่ 2 บทเรียนและกระบวนการจัดทำแผนชุมชนเดิม	81
ตอนที่ 3 กระบวนการจัดทำแผนชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน	82
ตอนที่ 4 การแปลงแผนพัฒนาชุมชนบ้านทรายมูลไปสู่การปฏิบัติ	100
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	110
สรุปผลการวิจัย	110
อภิปรายผล	113
ข้อเสนอแนะ	116
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	117
บรรณานุกรม	118
ภาคผนวก	120

	หน้า
ภาคผนวก ก ประมวลภาพงานวิจัย	121
ภาคผนวก ข รายชื่อทีมนักวิจัยในโครงการฯ	131
ภาคผนวก ค ผลการทำประชาพิจารณ์ แผนการพัฒนาชุมชนบ้านทรายมูล	134
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์บ้านทรายมูล	138
ภาคผนวก จ ประวัติผู้วิจัย	149

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	เปรียบเทียบแผนชุมชนพึ่งตนเองตามธรรมชาติและแผนงานตามคำสั่งของรัฐ	22
2	สรุปวิธีการและระยะเวลาการดำเนินการกิจกรรมต่างๆในงานวิจัย	50
3	ประชากรบ้านทรายมูล	56
4	การถือครองที่ดินประเภทต่างๆของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรในบ้านทรายมูล	59
5	การถือครองที่ดินของอาชีพอื่นๆ	61
6	ประเภทของเอกสารสิทธิ จำนวนครอบครัวที่ถือครอง การติดจำนอง และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ไร่ พื้นที่ทั้งหมด 175-1-00 ไร่	62
7	ประเภทของเอกสารสิทธิ จำนวนครอบครัวที่ถือครอง การติดจำนอง และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่นา พื้นที่ทั้งหมด 170-1-47 ไร่	63
8	ประเภทของเอกสารสิทธิ จำนวนครอบครัวที่ถือครอง การติดจำนอง และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวน พื้นที่ทั้งหมด 165-2-60 ไร่	64
9	ประเภทของเอกสารสิทธิ จำนวนครอบครัวที่ถือครอง การติดจำนอง พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทั้งหมด 89-1-80 ไร่	65
10	สังหาริมทรัพย์ของผู้ให้ข้อมูลบ้านทรายมูล	66
11	จำนวนเงินฝากและสถาบันการเงินที่ฝาก	68
12	รายได้นอกภาคการเกษตรและในภาคการเกษตร	69
13	รายได้เงินสดต่อครัวเรือนต่อปี	70
14	ค่าใช้จ่ายในด้านอาหาร ยารักษาโรค ของใช้สิ้นเปลืองและค่าใช้จ่ายที่มีความจำเป็นน้อย	71
15	ค่าใช้จ่ายในด้านปัจจัยการผลิตและแรงงาน	72
16	ค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชนบ้านทรายมูล	73
17	ค่าใช้จ่ายในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ของใช้ในครัวเรือนและในบ้าน	74
18	ยอดเงินกู้และยอดเงินค้างชำระของผู้ให้ข้อมูลจากแหล่งทุนต่างๆ	75
19	ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลด้านสังคม วัฒนธรรมและการศึกษา	76
20	ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	78

	หน้า
21 ความรู้ความเชี่ยวชาญพื้นบ้าน	80
22 แผนด้าน โครงสร้างพื้นฐาน	97
23 แผนด้านเศรษฐกิจ	98
24 แผนด้านสังคม วัฒนธรรมและการศึกษา	99
25 แผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	100
26 โครงการด้าน โครงสร้างพื้นฐาน	102
27 โครงการด้านเศรษฐกิจ	102
28 โครงการด้านสังคม วัฒนธรรมและการศึกษา	103
29 โครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	103
30 เปรียบเทียบแผนแม่บทชุมชนและแผนพัฒนาชุมชนบ้านทรายมูล	115

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	ลำดับขั้นตอนการจัดทำแผนชุมชนตำบลน้ำเกีฮ่น	43
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	46
3	ลักษณะภูมิประเทศบ้านทรายมูล	55
4	พีรามิดประชากรบ้านทรายมูล ปี 2550	58
5	แผนการพัฒนาซึ่งถูกสั่งการมาจากด้านบน (top down)	83
6	แผนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของบ้านทรายมูล มีการสอดประสานสัมพันธ์กัน	87
7	วงจรการเกิดหนี้จากการประกอบอาชีพทางการเกษตร ของเกษตรกรบ้านทรายมูล จากการประมวลในเวทีชุมชน	90

สารบัญภาพผนวก

ภาพผนวก		หน้า
1	การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ ในการทำแผนพัฒนาชุมชนบ้านทรายมูล	122
2	การประชุมทีมวิจัยและกลุ่มผู้นำ บ้านทรายมูล	122
3	การเสวนาระหว่างผู้นำบ้านสามขาและผู้นำบ้านทรายมูล	123
4	การศึกษาบริบทชุมชนบ้านสามขา ของผู้นำบ้านทรายมูล	123
5	ผู้นำการเปลี่ยนแปลงบ้านทรายมูลและบ้านสามขา	124
6	ผู้นำการเปลี่ยนแปลงบ้านทรายมูลร่วมกันถอดบทเรียน จากการศึกษาดูงานบ้านสามขา และข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ภายในชุมชนของตนเอง	124
7	ผู้นำการเปลี่ยนแปลงบ้านทรายมูลร่วมกันถอดบทเรียน จากการศึกษาดูงานบ้านสามขา และข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ภายในชุมชนของตนเอง	125
8	การระดมความคิดเห็นของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ก่อนที่จะได้แผน	125
9	ผู้การเปลี่ยนแปลงแต่ละคนทำการเขียนแผนพัฒนาฯที่ตนเองอยากเห็น	126
10	แผนพัฒนาฯที่ผู้นำแต่ละคนเสนอ โดยนำไปติดไว้ตามหมวดหมู่	126
11	แผนพัฒนาฯที่ผ่านการยกร่างโดยผู้นำชุมชนบ้านทรายมูล	127
12	บรรยากาศการทำประชาพิจารณ์แผนพัฒนาชุมชนบ้านทรายมูล	127
13	บรรยากาศการทำประชาพิจารณ์แผนพัฒนาชุมชนบ้านทรายมูล	128
14	บรรยากาศการทำประชาพิจารณ์แผนพัฒนาชุมชนบ้านทรายมูล	128
15	ผู้นำการเปลี่ยนแปลงร่วมกันฝึกปฏิบัติ การเขียนและการจัดทำโครงการ	129
16	ผู้นำการเปลี่ยนแปลงร่วมกันฝึกปฏิบัติ การเขียนและการจัดทำโครงการ	129
17	ผู้นำการเปลี่ยนแปลงร่วมกันเขียน โครงการพัฒนาในด้าน โครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	130
18	ผู้นำการเปลี่ยนแปลงร่วมกันเขียน โครงการพัฒนาในด้าน โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	130